

vencev in Slovenk, ki s svojimi osebnimi usodami kronološko preiščeno vstopajo od kitice do kitice, umeščeni v lastne geografske prostore s pripadajočimi simboli slovenstva. Tako se na Raščici rojeni Primož Trubar v prvi kitici pojavi pred vaško situlo, obredni prizori z nje pa s pomočjo ilustratorjeve nagajive domišljije oživijo in se obarvajo. Nizanje umetniških in zgodovinskih trenutkov od sejalc do letalca, kozmonavta in skakalca; od grabljice do popotnice, igralke, pesnice; od knežjega kamna do urbanega detajla in postaje v veselju; tu sta avantgardni poet in njegov avantgardni portret; je pesnik general, pa polihistor in jezikoslovec misijonar; pisateljica, urednica, diplomat, sabljač, pa arhitekt, Emonec.

Dramaturški lok pesniške pripovedi se stopnjuje z drznimi likovnimi kompozicijami z izrazitimi plani do umiritve ob prizoru na ljubljanskem trgu, ki nosi ime po avtorju *Zdravljice*, kjer sam pesnik pod okriljem svoje muze obstoji ter nazdravi pisani množici. Himnični in subtilni ploskoviti kolaži suvereno obvladujejo dvostranske kompozicije prelomov. Reprodukcijske porumenelih, celo natrganih in od prstov zamaščenih strani mehčajo črnino besedila, stavljenega v izrisanih črkah historične tipografije, in obenem omogočajo spretno uporabo bele kot »dodatne« barve. Posebej lepo je oblikovanje naslovnice z ročno izpisanim, bolj rečeno izrisanim naslovom in navedbo avtorjev, saj posnema pisavo z gosjim peresom.

Metafizično izrisovanje brezčasa skozi platenje podob preteklosti, polpreteklosti in žive sedanjosti Damijan Stepančič v tej slikanici s svojo izpovedno močjo prižene do mojstrstva. V tem smislu lahko pričujoče delo likovno beremo kot avtorjev hommage velikima ilustratorjema in oblikovalcema: Miltonu Glaserju ter Saulu Bassu (slednjemu se tudi eksplicitno pokloni z reinterpretacijo njegovega monograma). Več kot

zgolj korektno oblikovanje vsebinskega dodatka z legendo nastopajočih likov ter z razlago pesmi bi lahko ta velikopotezni izdelek oplemenitilo v celoti s skrbjo, posvečeno tudi tisti končni piki na poti k popolnosti.

BOOKBIRD 2012

V uvodniku **prve številke** strokovne revije IBBY (Mednarodna zveza za mladinsko književnost) se predstavljata novi urednici za obdobje 2012–2014, Lydia Kokkola, izredna profesorica na univerzi v Turkuju na Finskem, in Roxanne Harde, izredna profesorica na univerzi v Alberti v Kanadi. Pri urejanju revije sta nadaljevali uspešno zasnovan koncept prejšnjega uredništva. Posamezne številke so ohranile rubrike: razpisane teme, otroci in njihove knjige, pisma, strokovna literatura, dopisnice in fokus IBBY. V času njenega urednikovanja so svet pretresale posledice naravnih katastrof, ki so jih povzročili cunamiji, potresi in orkani, pa tudi vojn. Tovrstne stiske so narekovale odločitve za osrednjo vsebino prve številke, ki prinaša prispevke o travmah in trpljenju otrok na različnih koncih sveta in v različnih časovnih obdobjih.

Paula T. Connolly se v prispevku *Surviving the Storm: Trauma and Recovery in Children's Books about Disasters* (Preživeti vihar: Travma in okrevanje v mladinskih knjigah o katastrofah) posveča knjigam, v katerih so mladi v strahovitih katastrofah izgubili svoje najbližje in svoje domove. S primeri pokaže, kako resna in težka je tovrstna tematika v knjigah za mlade, ki pa najpogosteje vsebujejo tudi motiv pomoči in izhoda iz stiske.

Adrienne Kertzer v prispevku *Pathways' End: The Space of Trauma in Patrick Ness's Chaos Walking* (Konec poti: travma v knjigi Patricka Nessa *Hrup in kaos*) obravnava vzroke, posledice in zdravljenje travmatičnih izkušenj na primeru fantazijske trilogije večkrat nagrajenega avtorja Patricka Nessa: *Chaos Walking* (*Hrup in kaos*). Dejavnike, ki povzročajo travme v tej literaturi, po njenem mnenju lahko primerjamo s sodobnimi dejavniki, kot so genocid, tudi holokavst, zatiranje domorodcev, terorizem, mučenja, ekološke katastrofe in drugo.

Yoo Kyung Sung odpira v svojem prispevku *Hearing the Voices of 'Comfort Women': Confronting Historical Trauma in Korean Children's Literature* (Prisluhnimo 'ženskam za tolažbo': so- očenje z zgodovinsko travmo v korejski mladinski literaturi) doslej zamolčano temo, o kateri se v mednarodnem prostoru ni govorilo. Gre za obdobje japonske zasedbe Koreje od leta 1910 do leta 1945 in še posebej v času med 2. svetovno vojno, ko so bila korejska dekleta, predvsem mlajša od 20 let, žrtve spolnih zlorab. »Comfort women« je angleški prevod japonskega evfemizma »ianfu«. Dekleta, ki so bila nasilno ali z lažno pretvezo odpeljana od doma, so bila poslana v »comfort stations«, ki jih je imela večina japonskih vojaških kampov, kjer so bila prisiljena v spolno suženjstvo in izpostavljena najhujšemu telesnemu in duševnemu nasilju. Po koncu druge svetovne vojne so se njihove travme nadaljevale: zaradi lastnega sramu in ker jih domače okolje ni sprejelo, so se zatele v osamitev in molk, mnoge so se odločile celo za samomor. Šele v zadnjem času so nekatere glasno spregovorile o tem, kaj se je z njimi dogajalo, in oblikovalo se je javno mnenje, da se o tem ne sme več molčati. Pisanje o tem, še posebej pisanje, ki je namenjeno mladim generacijam, zahteva veliko mero občutljivosti

do obravnavane teme. V prispevku je predstavljenih nekaj mladinskih knjig, ki temeljijo na pričevanjih žrtev; ta so literarno tako obdelana, da so sprejemljiva za mlade bralce.

Kate Norbury v prispevku *Representations of Trauma and Recovery in Contemporary North American and Australian Teen Fiction* (Opisi travme in ozdravljenja v sodobnem severno-ameriškem in avstralskem leposlovju za najstnike) analizira na izbranih knjižnih primerih (Gardner, Scot: *The Dead I Know*, Sydney, 2011; Hyde, Catherine Ryan: *Chasing Windmills*, New York, 2009 in *Becoming Chloe*, New York, 2006; James, Rebecca: *Beautiful Malice*, Sydney, 2010; Keegan, Nicola: *Swimming*, London, 2009) opise travmatičnih stanj mladih knjižnih junakov, vzroke zanje in možnosti za njihovo razrešitev. Pokaže se, da mladim iz stiske, ki je najpogostejše porojena v krogu družine, lahko pomaga nekdo, ki je popolnoma izven te družine.

Cheryl Cowdy posveča svoj prispevek *Resistant Rituals: Self – Mutilation and the Female Adolescent Body in Fairy Tales and Young Adult Fiction* (Uporniški obredi: Samo–poškodovanje in dekleško telo v pravljicah in v mladostniškem leposlovju) posebnemu fenomenu, želji po lastnem trpinčenju in poškodovanju svojega telesa, (na primer z rezanjem), nagnjenosti, ki obsede predvsem adolescentne deklice. To nerazumno dejanje se pojavlja že v pravljicah. V *Pepelki* bratov Grimm si Pepelkini polsestri prostovoljno odrežeta prst in del pete, da bi lahko obuli čevljiček. Andersenova mala morska deklica v zameno za človeško podobo čarovnici prostovoljno žrtvuje svoj glas oz. jezik, a njena ljubezen do princa ni uslišana. V pravljicah gre pri samopoškodovanju za ritualno dejanje samožrtvovanja. Pri protagonistih v sodobni mladinski literaturi pa je samopoškodovanje najpogostejše odgovor na

travmatične izkušnje, ki jih povzroča nezdravo družbeno in kulturno okolje, o čemer govorita tudi knjigi kanadskih pisateljic Lesley Ann Cowan: *As She Grows* (2003 in 2009) in Cheryl Rainfield: *Scars* (2010).

Amelia Fedo v prispevku *Death Row Everyman: Stanislas Gros's Image – Based Interpretation of Victor Hugo's The Last Day of a Condemned Man* (Povprečnežev smrti boj: Stanislas Grosova upodobitev, ki temelji na interpretaciji dela Victorja Hugoja *Le dernier jour d'un condamné – Zadnji dan obsojenca*) zelo nazorno analizira priredbo Hugojeve dela v strip. Temačnost in krivico je avtor izjemno dobro izrazil s simbolnimi in vizualnimi sredstvi in s tem približal delo mlademu bralcu.

Meg Fargher opiše v prispevku *Journal Writing about Literature: »A Journey towards Selfhood«* (Dnevniški zapisi o literaturi: potovanje vase) zanimiv in uspešen poskus v JAR, s katerim so v tej deželi z značilno multikulturno družbo spodbujali dekleta k razmišljanju o sodobnih problemih in izražanju svojega mnenja. V projekt je bilo vključenih 77 šestnajstletnic, učenk javnih srednjih šol. Ob branju knjige Alice Walker: *The Color Purple* so dekleta zapisovala svoje vtise in razmišljanja ob branju v svoje dnevnik, pri čemer jim je bila zasebnost zagotovljena. Dnevniki so bili sredstvo, da so se dekleta odprla in si upala zapisati tudi to, o čemer po tradicionalni vzgoji ne bi smela niti razmišljati, še manj pa o tem spregovoriti. Vsebina knjige je dekleta spodbudila, da so izrazila svoja vprašanja in svoja stališča, vezana na dominantno kulturo, ki določa norme ostalim, na pojave rasizma, feminizma, seksizma, zlorabe, zatiranja (posebej pri vzgoji deklet), na dileme, povezane z religijo, in podobno. Ti dnevniški zapisi so bili za samopotrditev in osveščanje deklet prelomnega značaja, kar je eno od njih povzelo z naslednjo ugotovitvijo:

Tako sem bila navajena molčati, da sem pozabila misliti.

Strahoten potres na Japonskem marca 2011 je zaradi izgube svojcev in domov povzročil tudi močne travmatične posledice. Tisoči razseljenih v začasna bivališča so bili potrebni pomoči tudi pri lajšanju duševnih stisk in bolečin. Pri iskanju poti za naprej, posebej za mlade, so se tudi tokrat izkazale knjige in zgodbe v njih za tisto sredstvo, ki daje upanje za prihodnost. Založnica Kimiko Matsui v prispevku *Cheering ouerselves up through children's books: Bookbird helps quake – hit North Japan* (Opogumljanje s knjigami za otroke: *Bookbird* pomaga ob potresu severni Japonski) opiše organizacijo in pošiljanje knjig in revij otrokom, ki jih je prizadel potres. Prav knjige so veliko bolj kot drugo pomagale otrokom pri zdravljenju njihovih travm in odpiranju svetlejšega pogleda v prihodnost. Matsui, ki je tudi članica japonske sekcije IBBY, je leta 2009 začela izdajati *Bookbird Japan*, ki objavlja prevode člankov iz revije *Bookbird* in nekaj domačih informacij s področja mladinske literature. Okrog 5000 izvodov pošiljajo šolskim in univerzitetnim knjižnicam, ki tako dobijo pomoč pri izboru knjig za prizadete otroke.

Samantha Christensen v svojem prispevku *Elizabeth Stuart Phelps: Trauma and Children's Literature in the Nineteenth – Century* (Elizabeth Stuart Phelps: Trauma in mladinska literatura v devetnajstem stoletju) predstavi pisateljico Elizabeth Stuart Phelps iz ZDA (1844 – 1911), ki je v svojih številnih knjigah za mlade opisovala predvsem otroke ulice, sirote, mladoletne delavce, zapostavljene deklice, torej otroke s travmami, ki so bile socialno pogojene.

Fengxia Tan nas v prispevku *Depictions of the Cultural Revolution in Chinese Juvenile Fiction* (Opisi kulturne revolucije v kitajski mladinski literaturi) seznani s knjigami, ki so sicer novejšega

datuma, opisujejo pa otroštvo in mladost v času kulturne revolucije na Kitajskem. V času krutega, nehumanega režima, ki je uničeval tradicionalne vrednote, so bili preganjani tudi otroci, velikokrat tudi od svojih vrstnikov.

V rubriki, ki je namenjena pregledu strokovne literature, so predstavljene in ocenjene strokovne knjige, ki obravnavajo mladinsko literaturo.

Elizabeth Page objavlja v rubriki Fokus IBBY mehiško poslanico ob mednarodnem dnevu knjig za otroke 2012, katere avtorja sta pisatelj Francisco Hinojosa in ilustrator Juan Gedovius: *Nekoč je živela zgodba, ki so jo pripovedovali po vsem svetu*, listo kandidatov za Andersenove nagrade 2012 (med njimi tudi pesnik Tone Pavček in ilustratorica Alenka Sottler), listo kandidatov za IBBY-Asahi nagrado za promocijo branja 2012 (tudi Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS s programi za spodbujanje branja pri mladih, ki so uvrščeni v razne oblike manjšin) in še kratke informacije o novih članicah IBBY (Kambodža, Portugalska in Srbija) ter o IBBY kongresu 2012 v Londonu.

Med literarnimi razglednicami je tudi slovenska: Gaja Kos predstavlja knjigo avtorice Bine Štampe Žmavc in ilustratorke Alenke Sottler *Cesar in roža* (Dob pri Domžalah: Miš, 2009).

Kot vsaki dve leti je tudi tokrat **druga številka** izšla kot posebna številka, saj predstavlja – in to res lepo in strokovno – vse kandidate za Andersenovi nagradi 2012. Kandidata iz Slovenije sta bila pesnik **Tone Pavček** za nagrado za pisatelje in akademska slikarka **Alenka Sottler** za nagrado za ilustratorje. Podana je tudi splošna informacija o Andersenovih nagradah in informacija o članih mednarodne žirije za Andersenovi nagradi 2012.

Tretjo številko revije izpolnjujejo prispevki o mladinski literaturi v Veliki Britaniji, kar je poklon državi, gostiteljici

33. mednarodnega kongresa IBBY 2012 v Londonu z osrednjo temo: *Crossing Boundaries: Translations and Migrations* (*Preko meja: prevodi in selitve*). To številko *Bookbirda* sta uredili tudi gostji, in sicer Liz Thiel in Alison Waller, obe sodelavki centra za proučevanje mladinske književnosti na univerzi Roehampton v Londonu – Centre for Research in *Children's Literature*. Izbrani članki za to številko pokažejo, da ima Britanija poleg odlične klasične mladinske literature tudi kvalitetno in za bralce privlačno sodobno mladinsko literaturo, ki odseva današnji čas, za katerega sta značilni multikulturna družba in globalizacija. Nekaj člankov se navezuje na moto kongresa IBBY.

S člankom *My (Black) Britain: The West Indies and Britain in Twenty – First Century Nonfiction Picture Books* (Moja (črna) Britanija: Zahodna Indija in Britanija v poučnih slikanicah enaindvajsetega stoletja) odpre Karen Sands – O'Connor zanimivo področje trendov v opisovanju drugačnih in drugačnosti v sodobni Britaniji. V preteklosti so bile poučne knjige, ki so opisovale britanske črnske skupnosti, precej redke, predvsem so bile to biografije znamenitih oseb, pa potovanja otrok po raznih deželah imperija, ki so bile napisane z očmi kolonialističnega neosebne opazovalca nečesa novega, zelo drugačnega in tuje. Današnji opisi so realni, objektivni in osebni. Ta svet drugačnosti prikažejo skozi zgodovinski, kulturni, verski, družbeni razvoj, kar daje prostor novim pogledom na britansko identiteto in državljanstvo.

Michele Gill v prispevku *Stories from the Outside: Representations of the Underclass in Nineteenth and Twenty – first Century Britain* (Zgodbe z obrobja: Predstavitve nižjega razreda v devetnajstem in enaindvajsetem stoletju v Britaniji) razčlenjuje, kako so v mladinski literaturi pisatelji predstavljali člane, predvsem

otroke in mladostnike, nižjega družbenega razreda v devetnajstem stoletju in kako v današnjem času, ter odnos družbe do marginalcev in stigmatiziranih, do tako imenovanega 'divjega nižjega sloja' ('feral underclass'). Nekdanji nedolžni otrok, ki so ga družbene razmere pahnile na dno družbe, je žrtev, ki je z dobrim rešena hudega, današnji mladi, ki so sicer tudi žrtve družbenih razmer, pa se za golo preživetje poslužujejo vsega, tudi kriminalnih in zlih dejanj. Za ilustracijo svojih trditev analizira junaka iz serije osmih del angleškega, večkrat nagrajenega pisatelja Tima Bowlerja s skupnim naslovom *Blade* (2008 do 2010).

Anthony Pavlik v svojem prispevku *Michelle Paver Ancient Magic for a Modern, Greener World* (Michelle Paver: starodavna magija za sodoben, bolj zelen svet) analizira knjižno serijo *Chronicles of Ancient Darkness* (*Kronika starodavne teme*) vedno bolj priljubljene britanske pisateljice Michelle Paver. Ugotavlja, da so zgodbe iz pradavnega sveta, ki jih prevlevata humanost in povezanost ljudi z naravo, zelo primerne za razvijanje čuta do vseh živih bitij, do sožitja z naravo in odgovornosti zanj, primerne tudi za današnji čas in za današnjega mladega bralca.

V enaidvajsetem stoletju so v britanski mladinski literaturi obravnavane tudi zahtevne teme, kot npr. rasno vprašanje, identiteta in zgodovina. Blanka Grzegorzcyk v prispevku *Rewriting Colonial Histories in Historical Fictions for the Young: From Below and Above* (Znova napisana kolonialna zgodovina v zgodovinskih romanih za mlade: od spodaj in od zgoraj) prikaže s primeri del treh avtorjev (*City of Ghost* Bali Raija, družinske sage *The Wheel of Surya* Jamile Gavin in *Out of Shadows* Jasona Wallaca) doživljanje vojn, zgodovinskih in političnih sprememb in odziv mladih nanje, in to na strani pripadnikov koloniziranih in na strani pripadnikov kolonizatorjev.

S spremembami, z multikulturnostjo in moralnostjo se morajo spoprijeti eni in drugi.

Beverley Naidoo, ugledna in za svoja dela nagrajevana mladinska pisateljica, ki se je rodila in odraščala v JAR, sedaj pa živi v Veliki Britaniji, v prispevku *Braving the Dark in Writing for Young People* (Kljubovati nevednosti pri pisanju za mlade) opisuje svoj način podajanja sodobnih problemov mladih, ki so povezani z emigracijo, rasizmom in nespoštovanjem človekovih pravic. S svojimi deli je pridobila mnoge mlade bralce, ki se z njenimi literarnimi junaki lahko poistovetijo.

Leta 1996 je bil v Newcastleu ustanovljen muzej Seven Stories, ki zbira umetniška dela in rokopise modernih in sodobnih pisateljev in ilustratorjev. Odziv s strani umetnikov in uporabnikov vseh starosti je bil izredno dober, tako da je center danes ena od pomembnejših ustanov za proučevanje mladinske literature v Združenem kraljestvu. Sarah Lawrance opiše v prispevku *Seven Years of Seven Stories: The Center for Children's Books Comes of Age* (Sedem let Sedmih zgodb: center za mladinsko literaturo je postal polnoleten) razvoj centra od ideje leta 1990, zbiranja gradiva, ustanovitve, odprtja centra leta 2005, do danes, s poudarkom na zbiranju originalnega gradiva, rokopisov in umetniških del ter dokumentarnega gradiva, kot so korespondenca med avtorji in založniki, ocene literarnih in knjižnih likovnih del ter odzivi bralcev na posamezna literarna dela. Zadnja leta vključujejo tudi digitalno gradivo. Pomembna dejavnost centra so priprave razstav, ki uspešno potujejo po vsem Združenem kraljestvu. Velik pomen pripisujejo povezovanju z univerzo v Newcastleu, s katero sodelujejo tudi pri vsebinskem načrtovanju razvoja centra za proučevanje mladinske književnosti.

V prispevku *Consulting the Experts: Martha and Alex Talk about Books and*

Reading (Posvet s strokovnjakoma: Pogovor z Martho in Alexom o knjigah in branju) Fiona Maine v pogovoru z otroškima sogovornikoma ugotavlja, da branje ni le usvajanje veščine branja, ampak so branje in knjige tudi predmeti veselja, ki ga sproža otrokovo prepoznavanje doživljajev, opisanih v knjigi, na podlagi lastnih izkušenj in odkrivanje novega.

Pisateljica Julia Donaldson je bila imenovana za »Britain's Children's Laureate« za obdobje od 2011 do 2013. Ta čast ji je naložila tudi obveznost, da v tem obdobju stori kar največ za promocijo knjig in branja. V prispevku: *The Children's Laureate* (Otroški lavreat) opiše svoje projekte za mlade, od promocije knjižnic, branja izbranih knjig, priredb knjižnih vsebin v igre, večglasnega branja poezije, petja, do branja s slušno prizadetimi.

Mandy Wheatley v prispevku *What a Performance: The Lively Work of Julia Donaldson* (Kakšna predstava: živahno delo Julije Donaldson) predstavi pisateljico, ki je svojo ustvarjalno pot pričela s pisanjem otroških songov za televizijo in nadaljevala s pisanjem knjig za otroke in mladostnike. Več njenih knjig iz opusa 120 naslovov je bilo nagrajenih, pisateljica pa velja za eno najbolj branih avtoric v Združenem kraljestvu.

O Jacqueline Wilson, eni najbolj priljubljenih in z najprestižnejšimi nagradami ovenčani sodobni britanski pisateljici, piše Kay Waddilove v prispevku 'So good, it's exhilarating': *The Jacqueline Wilson Phenomenon* ('Tako dobro, in razveseljivo': fenomen Jacqueline Wilson). Pisateljica, katere dela lahko označimo z nazivom sodobni *bildungsromani*, je s svojimi zgodbami – ki so realistične in tudi bridke, kar pa zna omiliti s primerno humorno pripovedjo – osvojila mlade bralce širom po svetu. Njene knjige so prevedene v več kot 34 jezikov, tudi v slovenskega.

Tudi knjige pisateljice in ilustratorke Mini Grey so pri mladih bralcih priljubljene, strokovnjaki za mladinsko literaturo pa so jim dodelili že več nagrad in priznanj. Njene zgodbe so z literarnimi junaki, med katerimi vodi Traction Man, pogosto parodije na plastične igrače, kot sta Action Man in Barbika. Članek *Mini Grey is Here!* (Mini Grey je tu!) posveča Sarah Stokes tej zanimivi avtorici.

Pregled in ocenitev strokovne literature ponuja nekaj zanimivih knjig, med njimi o historični mladinski literaturi in o prevajanju.

V rubriki Fokus IBBY je objavljen prispevek Tilke Jamnik, predsednice Slovenske sekcije IBBY, o dvajsetletnem delovanju slovenske sekcije *Twenty Years of the Slovenian Section of IBBY*. Predstavljene so tudi nove nacionalne sekcije IBBY, in sicer Afganistan, Azerbajdžan in Tunizija. Objavljena sta Andersenova nagrajenca 2012 in nagrajenca z nagrado IBBY-Asahi Reading Promotion Award za leto 2012. Podrobneje so nagrajenci predstavljeni v četrti številki.

Osrednja prispevka **četrte številke** sta posvečena Andersenovima nagrajencema 2012, pisateljici Marji Theresi Andruetto in ilustratorju Petru Sisu.

Constance Vidor v prispevku *Peter Sís: Artist of Freedom* (Peter Sís: umetnik svobode) opiše umetnika, ilustratorja in tudi pisca večine zgodb, ki jih je ilustriral, kot zavzetega iskalca resnice in kot zagovornika svobode vsakega posameznika, pa tudi svobode duha. Rodil se je leta 1949 v takratni ČSSR, ki jo je zapustil leta 1982, in se naselil v ZDA. Svoje ideje je realiziral v več kot 60 knjigah, na številnih filmskih plakatih, v risbah za časnike, za kar je prejel tudi številne nagrade. Vidorjeva z analizo nekaterih njegovih knjig predstavi umetniškovo likovno izražanje (z uporabo dokumentov, simbolov, z domišljijo in s poetičnostjo podaja resnico in oživilja svobodo).

Argentinska pisateljica María Teresa Andruetto je potomka italijanskih priseljencev v Argentini, kjer se je rodila leta 1954. Njeno pisanje ni namenjeno izključno mladim, saj s svojimi zgodbami nagovarja tudi odrasle. Vsebine njenih knjig so aktualne, teme so vzete iz resničnega življenja, kot so priseljevanje, bolezen, revščina, zapostavljanje malega človeka, opiše pa jih na otrokom razumljiv in zanje spodbuden način. Rada vpleta tudi zgodbe iz ustnega izročila in se v pripovedi ne izogiba niti srhljivim zasukom. O pisateljici in njenih delih piše Beatriz Alcubierre Moya v prispevku *María Teresa Andruetto: A Literature without Adjectives* (María Teresa Andruetto: Literatura brez dodatkov).

Nekoliko obširneje je predstavljenih tudi osem ustvarjalcev, finalistov, ki so se uvrstili v ožji izbor za Andersenovi nagradi 2012:

Bahram Kalhornia v prispevku *Mohammed Ali Baniyadi: History and Innovation* (Mohammed Ali Baniyadi: Zgodovina in novotarija) predstavlja izjemnega iranskega ilustratorja Mohammeda Ali Baniyadija, ki se v svoji ustvarjalnosti poslužuje zgodovinskega izročila, nadgrajenega s sodobnim likovnim izrazom.

Lydia Kokkola v prispevku *The 'Preposterousness' of John Burningham: Complexity Made Accesible* ('Nesmiselnost' Johna Burninghama: Zapleteno naredi dostopno) predstavi britanskega ilustratorja Johna Burninghama. Poudari avtorjevo sposobnost, da v svojih nenavadnih zgodbah s premišljeno in tenkočutno ilustracijo že od svojega nastopa leta 1963 z rešitvijo neke zapletene situacije pokaže vsakomur, tudi če je poseben, prizadet ali kakorkoli drugačen, da ima vso pravico biti tak.

V prispevku Samantha Christensen in Erine Peters *Roger Mello: Time and Transformations* (Roger Mello: Čas in spremembe) je predstavljen brazilski

ilustrator Roger Mello, in sicer kot umetnik, ki navezuje svoj likovni izraz na brazilsko zgodovino in kulturo na način, ki je razumljiv bralcem njegovih slikanic tudi drugod po svetu.

Španski ilustrator Javier Zabala Herero je v prispevku Laure Viñas Valle in Martine Nieves Rogero *Javier Zabala: A Nonconformist in Spanish Children's Literature Illustration* (Javier Zabala: Nekonformist v španski knjižni ilustraciji) opisan kot avtor, ki se nikoli ne ponavlja, vsaka od njegovih novih knjig je drugačna od prejšnje, saj uspešno eksperimentira z novimi slikarskimi tehnikami, kar ga je uveljavilo tudi v mednarodnem prostoru.

Joane V. Gallos v prispevku *Paul Fleischman: Affirmation of Hope and Community* (Paul Fleischman: Potrditev upanja in skupnosti) predstavlja Paula Fleischmana, odličnega sodobnega pisatelj iz ZDA, ki v svojih knjigah z občutkom opisuje travme in stiske modernega odrasčanja, a tudi čvrsto vero v moč humorja in iznajdljivost mladega človeka.

Francoski pisatelj Jean-Claude Mourlevat je v prispevku Alice Brière – Haquet *Jean-Claude Mourlevat: Life's Great Battles* (Jean-Claude Mourlevat: Največje življenjske bitke) opisan kot pisatelj, čigar nove knjige bralci nestrpnost pričakujejo, saj jih vsakič preseneti s povsem novim žanrom.

Pisatelj Barta Moeyaerta je Belgija že nekajkrat kandidirala za Andersenovo nagrado. V prispevku Vanesse Joosen *Bart Moeyaert: Sensual Appeal and Difficult Issues* (Bart Moeyaert: Čutna privlačnost in težavne posledice) je predstavljen kot avtor, ki piše za bralce vseh starostnih obdobj. Z različnimi žanri in vsebinami, večinoma realističnimi, upoveduje predvsem odnose znotraj družine in prijateljstvo. Pridobil si je številne bralce doma in po svetu, od katerih pa vendarle pričakuje pozorno branje, da bi zaznali tudi njegovo večplastno sporočilo.

Doma in v tujini cenjena in priljubljena italijanska pisateljica Bianca Pitzorno je v prispevku Melisse Garavini *Bianca Pitzorno: Imagination and Feminism* (Bianca Pitzorno: Domišljija in feminizem) opisana kot avtorica, ki v svojih knjigah podira tabuje. V njenih delih so glavne osebe ženskega spola, vsebinsko se navezujejo na dekle in ženska vprašanja, napisala pa je tudi knjige z zgodovinsko ali pa detektivsko tematiko.

IBBY-Asahi Reading Promotion Award 2012: IBBY nagrado za spodbujanje branja, ki jo sponzorira japonska časopisna družba Asahi Shimbun, sta v letu 2012 prejela organizacija SIPAR za delovanje v Kambodži in argentinski program Abuelas Cuentacuentos. Vsak od nagrajencev je prejel 10.000 ameriških dolarjev.

Aurélié Giraud in Socheata Huot sta v prispevku *Promoting Literacy in Southeast Asia: SIPAR Helps Cambodian Children Discover the Joys of Reading* (Promocija pismenosti v JV Aziji: SIPAR pomaga kamboškim otrokom odkrivati radosti branja) opisali delovanje organizacije SIPAR (Soutien à Initiative Privée pour l'Aide à la Reconstruction des pays du sud-est asiatique – Privatna podpora pri obnovi dežel JV Azije) v Kambodži, ki je z ustanovitvijo knjižnic (šolskih, bolnišničnih in mobilnih) po vsej deželi, z izobraževanjem knjižničarskega in učiteljskega kadra, z izobraževanjem in s spodbujanjem pisateljev in ilustratorjev ter založb, da ustvarjajo in izdajajo knjige v domačem jeziku, in z ustanavljanjem centrov za izobraževanje približala knjige mlademu in odraslemu prebivalstvu v mestih in na podeželju in omogočila ljudem, da se zblížajo s knjigo in vzljubijo branje.

Pamela Jewett predstavi v prispevku *Abuelas Cuentacuentos: The Storytelling Grandmothers of Argentina* (Argentinske babice pripovedujejo pravljice) drugonagrajeni IBBY projekt za promocijo

branja, ki ga izvajajo babice v Argentini. Pobudnik projekta je argentinski pisatelj Mempo Giardinelli, ki je na potovanju po Nemčiji leta 1990 spoznal skupino starejših ljudi, ki so hodili k pacientom v bolnico in jim brali. Prezela ga je ideja o učinkovitosti branja in pripovedovanja zgodb, še posebej otrokom, ki so prikrajšani za knjige in branje. Ustanovil je sklad in osnoval projekt Babice pripovedujejo pravljice. Projekt Babice pravljicarke se je uveljavil in širil po vsej državi, ne le po pasivnih področjih ampak tudi po mestih. Odziv otrok je bil izjemno dober in povsod so zabeležili tudi porast branja. Babicam, večinoma izobraženim upokojenkam, prostovoljkam, ki so jih za pripovedovanje posebej strokovno pripravili, je sodelovanje prineslo zadovoljstvo in samozavest, da se v družbi še vedno lahko izkažejo. Uspešnost in kvaliteto projekta je prepoznalo tudi ministrstvo za izobraževanje, ki je projekt še razširilo na Babice in dedki pripovedujejo pravljice.

Roxanne Harde, urednica revije *Bookbird*, posveča v uvodniku nekaj misli dvema preminulima Andersenovima nagrajencema: v letu 2012 sta umrla Maurice Sendak, ilustrator iz ZDA, ki je prejel Andersenovo nagrado leta 1970, in Margaret Mahy, pisateljica iz Nove Zelandije, ki je prejela Andersenovo nagrado leta 2006.

Poleg predstavljenih nagrajencev je v tej številki še nekaj člankov, ki obravnavajo različne teme.

V prispevku *Graphic Novels and Multimodal Literacy: A High School Study with American Born Chinese* (Grafične novele in multimodalna pismenost: Učenje gimnazijcev ob knjigi *V Ameriki rojen Kitajec*) analizira Heidi Hammond projekt, ki je bil izvajan med gimnazijci v ZDA. V projektu so dijake seznanili s stripi in grafičnimi novelami, ki imajo svoje zakonitosti in jih mora bralec poznati, da zna besedno in likovno spo-

ročilo v polni meri razumeti. Spoznali so, da strip oziroma grafična novela vsebinsko nista namenjena le šalam, kot je prevladujoče mnenje med mladimi v ZDA, ampak tudi resnim temam, kot je na primer holokavst. Projekt je pokazal veliko razliko med razumevanjem sporočila knjige *V Ameriki rojen Kitajec* po prvem in po drugem branju knjige ter po izobraževanju o grafičnih novelah.

Meni Kanatsouli v prispevku *Games Inside Books for Young Children* (Igre v knjigah za otroke) na izbranih primerih knjig iz svetovne, predvsem pa iz grške literature za najmlajše otroke, opozori na igro v tekstu in v ilustraciji, igro, ki je tudi sicer izjemno pomembna v tem obdobju otrokovega razvoja. Knjiga za otroke lahko s svojo vsebino in ilustracijo otroka spodbudi, da se zgodbo igra. Lahko pa je zgodba in še zlasti pesem sama napisana kot igra besed (ludizem in nonsense). Tekst in ilustracija s svojo igro in humorjem popeljeta otroka v svet, kjer ni ostrih meja med resničnostjo in domišljijo, v svet, ki je njegov.

Na eni od osnovnih šol v ZDA so se pedagogi odločili, da bodo otroke spodbudili, da sami nekaj ukrenejo v primeru nepravilnosti tako v najbližjem okolju kot na globalni ravni. Doslej so otroci največ delovali kot izvršitelji napotkov odraslih, predvsem pri dobrotelčnih akcijah in zbiranjih denarja in drugih stvari za pomoč prizadetim otrokom. S tem projektom pa so dosegli, da so se otroci povezali in se sami lotili reševanja problemov tako na šoli (npr. šolska prehrana) kot onesnaževanja okolja zaradi bližnje tovarne, pa tudi globalnih problemov, povezanih s pravicami otrok. Pri tem jim je bila v veliko pomoč ustrezna literatura. O tem projektu piše Khaty Short v prispevku *Children's Agency for Taking Action* (Otroci v akciji).

V rubriki Pisma je objavljen prispevek Tan Xudonga in Anthony Pavlika *Liu Xianping: A Literary Call for an*

Ecological Conscience (Liu Xianping: literarni poziv na ekološko osveščenost) o sodobnem kitajskem pisatelju Liu Xi- anpingu, ki v svojih delih kot poznavalec ogromne in raznolike kitajske dežele približuje bralcem naravo in življenje ljudi in opozarja na potrebo po varovanju okolja in življenju v sozvočju z naravo.

Med predstavljenimi strokovnimi knjigami v tej številki velja opozoriti na knjigo *Bridges to Understanding: Envisioning the World through Children's Books* iz 2011, četrto bibliografijo, ki sledi *Children's Books from Other Countries*, iz 1998, *The World through Children's Books*, iz 2002, in *Crossing Boundaries with Children's Books*, iz 2006. Bibliografije, v katere so uvrščene knjige z mednarodnega področja, sponzorira ZDA sekcija IBBY. Ostale strokovne knjige so posvečene različnim temam v knjigah za najmlajše, dekliškim in ženskim likom v slikanicah, knjigam za otroke od 0 do 3 let starosti in ilustraciji v iranskih knjigah za otroke.

Poročilo o praznovanju mednarodnega dneva knjig za otroke v Avstraliji sledi v rubriki Fokus IBBY informacija o povezovanju azerbajdžanske sekcije z IBBY, poročilo o letni konferenci britanske sekcije, ki je bila posvečena poeziji za otroke, in obsežnejša splošna informacija o nagradi IBBY Honour List. Objavljena je tudi informacija, da so bile knjige, uvrščene na IBBY častno listo 2012, poslane v Švicarski inštitut za medije za otroke in mladino v Zürichu, v Bibiano v Bratislavi, v Univerzitetno knjižnico v Evanstonu, na sedež japonske sekcije v Tokiu, na sedež ruske sekcije v Osrednji mladinski knjižnici v St. Petersburgu, na National-Louis univerzo v Skokiju in v Mednarodno mladinsko knjižnico v Münchnu. Za katalog ali pa potujočo razstavo knjig s častne liste se je možno dogovoriti na sekretariatu IBBY v Baslu.

Tanja Pogačar